NUMER 19. ROK 3.

ŻYCIE GOSPODARCZE

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM GOSPODARCZYM POLSKI ZACHODNIEJ

Redakcja i Administracja: Aleje Marcinkowskiego nr. 7, dom ogrodowy, telefon nr. 25-95. Redaktor przyjmuje w dni powszednie od godz. 11—1; Administracja od 9—3.

Poznań, dnia 1. grudnia 1924.

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 20 zł, półrocznie 10 zł, kwartalnie 5 zł, zagranicą z przesyłką rocznie 24 zł, półrocznie 12 zł, kwartalnie 6 zł. Numer pojedeńczy 1 zł.

Ceny ogłoszeń: Strona pierwsza okładki 80 zł, pół strony 45 zł. — Pozostałe strony okładki: cała strona 70 zł, pół strony 40 zł, ćwierć strony 25 zł. — Ogłoszenia przed i za tekstem: cała strona 60 zł, pół strony 35 zł, ćwierć strony 20 zł ósemka strony 12 zł, szesnastastr. 7 zł.

Komitet redakcyjny: *Tadeusz Adamczewski — Dr. Leonard Glabisz — Dr. Marjan Głowacki — Dr. Michał Lisocki — Dr. Edmund Piechocki Dr. Tadeusz Smoluchowski — Dr. Emil Szmidt — Prof. Dr. Edward Taylor — Dr. Roman Ziołecki*

Redaktor: *Roman Urban.* Wydawca: *Związek Fabrykantów T. Z. w Poznaniu*

Treść:

1. Prawo wekslowe i czekowe.
2. Stan przesilenia w przemyśle
3. Komunikat Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu.
4. Kronika.

Prawo wekslowe i czekowe.

Oddawna oczekiwane, jednolite dla całego państwa, nowe ustawy wekslowa i czekowa, wprowadzone wreszcie zostały rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14 listopada r. b. (Dz. Ustaw Nr. 100). Ustawy te wchodzą w życie z dniem 1. stycznia 1925 roku.

Nowe prawo wekslowe i czekowe opiera się na projekcie, jaki w 1912 r. opracowała międzynarodowa konferencja w Hadze. Nowe ustawy wprowadzają zasadnicze zmiany tylko w b. Kongresówce, której kodeks wekslowy datował się od 1808 r. i która ustawy czekowej wcale nie posiadała, natomiast w b. zaborach niemieckim i austrjackim odnośne ustawy dotychczas obowiązujące nie różnią się zasadniczo od nowych.

Cechą charakterystyczną weksla, podług nowego prawa, jest nazwa „weksel", wymienione w samym tekście dokumentu. W b. Kongresówce warunek ten dotychczas nie był obowiązujący.

W wekslu płatnym za okazaniem lub w pewien czas po okazaniu może wystawca zastrzec oprocentowanie sumy wekslowej. W każdym innym wekslu zastrzeżenie takie uważa się za nienapisane. Stopa procentowa winna być określona w wekslu, w braku jej określenia stosuje się procent ustawowy. Odsetki biegną od daty wystawienia weksla, jeżeli nie wskazano innej daty.

Indos może być in blanco. Przewidziana jest możliwość zakazu indosowania weksli przez umieszczenie wyrazu „nie na zlecenie". Na równi z indosami pełnemi dopuszczalne są indosy zastawne, przy których posiadacz musi wykonać wszystkie prawa z wekslem jak z indosem związane, z tą jedynie różnicą, że indos tego, który otrzymuje weksel z mocy indosu zwyczajnego, ma znaczenie zwyczajnej cesji. Indos po terminie płatności ma takie same skutki co i przed terminem, natomiast indos po proteście z powodu niezapłacenia lub po upływie czasokresu, ustanowionego dla protestu, ma tylko skutki zwykłej cesji.

Weksel na okaziciela powinien być przedstawiony do zapłacenia w ciągu 6 miesięcy od daty wystawienia, o ile wystawca nie oznaczy krótszego terminu.

Przed terminem płatności można żądać zapłaty z weksla w następujących 3 wypadkach: a) jeżeli odmówiono przyjęcia; b) jeżeli wdrożono postępowanie układowe, lub ogłoszono upadłość trasata, bez względu na to, czy weksel przyjął, czy nie, albo gdy trasat zaprzestał wypłat, lub też przeprowadzono bezskuteczne egzekucję na jego majątku po wystawieniu weksłu; d) jeżeli wdrożono postępowanie układowe lub ogłoszono upadłość wystawcy weksłu, który zabroniony zostaje w sposób następujący: protest z powodu

ny zostaje w sposób następujący: protest z powodu

niezapłacenia powinien być dokonany w dniu wymagalności zapłaty, lub w jednym z dwu następnych dni powszednich. Protest z powodu nieprzyjęcia powinien być dokonany w czasie, przeznaczonym do przedstawienia wekslu do przyjęcia. Protest z powodu nieprzyjęcia zwalnia od przedstawienia do zapłaty i od protestu z powodu niezapłacenia.

Bardzo ważne, a poniekąd ciężkie obowiązki wkłada nowa ustawa na posiadaczy weksli i indosentów, w razie nieprzyjęcia lub niepłacenia wekslu, a mianowicie:

Posiadacz wekslu powinien o nieprzyjęciu lub niezapłaceniu zawiadomić swojego indosanta i wystawcę w ciągu czterech dni powszednich, następujących po dniu protestu, a w przypadku zastrzeżenia „bez kosztów" po dniu przedstawienia.

Każdy indosant powinien w ciągu dwóch dni podać do wiadomości swojego poprzednika, że otrzymał zawiadomienie, i tak kolejno aż do wystawcy. Czasokres powyższy biegnie do otrzymania zawiadomienia poprzedniego.

Jeżeli indosant nie wskazał swego adresu lub adres jest nieczytelny, wystarczy zawiadomienie indosanta, który go poprzedza.

Zawiadomienie można uskutecznić w jakikolwiekbądź sposób, nawet przez proste odesłanie wekslu. Obowiązany do zawiadomienia ma udowodnić, że dokonał tego w przepisanym czasie.

Termin jest zachowany, jeśli pismo, zawierające zawiadomienie, oddano na pocztę w ciągu przepisanego czasokresu.

Kto nie zawiadomi w czasie powyżej oznaczonym, nie traci praw z wekslu, odpowiada jednak za szkodę, spowodowaną przez swoje niedbalstwo tylko do wysokości sumy, na jaką weksel opiewa.

Przy zwrotnym poszukiwaniu z wekslu poza sumą wekslową z odsetkami, i kosztami sąd-wemi, można żądać: również komisji prowizowej, która w braku umowy wynosi jedną szóstą od sta od sumy wekslowej i nie może przekroczyć tej stopy w żadnym przypadku.

Roszczenie wekslowe przeciwko akceptantowi przedawniają się w trzy lata od dnia płatności wekslu.

Roszczenia posiadacza wekslu przeciw indesantom i wystawcy przedawniają się w rok od dnia protestu, dokonanego w należytym czasie, zaś w przypadku zastrzeżenia „bez kosztów" od dnia płatności.

Zwrotne roszczenie indosantów między sobą i przeciwko wystawcy przedawniają się w sześć miesięcy od dnia, w którym indosant wykupił weksel albo w którym doręczono mu skargę.

Przedawnienie roszczeń wekslowych przerywają jedynie i wyłącznie: uznanie piśmienne roszczenia wekslowego, zaś przerwane przedawnienie wekslowe zaczyna biec na nowo w przypadku uznania — od daty dokumentu.

Czek winien zawierać w tekście nazwę „czek", nazwisko trasata, podpis wystawcy, bezwarunkowe polecenie zapłacenia oznaczonej sumy pieniężnej oraz wskazane miejsca i daty wystawienia czeku. Jeżeli miejsca wystawiennia nie oznaczono, jest niem miejsce, wskazane obok podpisu wystawcy.

Czek jest płatny za okazaniem w ciągu 10 dni, jeżeli jest płatny w miejscu wystawienia, w innych zaś wypadkach w ciągu 20 dni od wystawienia; czeki zagraniczne w Polsce płatne, powinny być przedstawione do zapłaty w ciągu 30 dni, a jeżeli są wystawione poza Europą — w ciągu 60 dni od wystawienia. Przy obliczeniu okresów nie wlicza się dnia wystawienia.

Czek, nie opiewający na okaziciela, można przenosić zapomocą indosu.

Wystawca i indosanci odpowiadają solidarnie wobec posiadacza czeku za zapłatą sumy czekowej. Wystawca nie może zwolnić się od niej, dodając do indosu wyrazy „bez odpowiedzialności", „bez rękojmi" lub zastrzeżenie równoznaczne.

Jeżeli zapłata czeku nie nastąpiła z powodu, iż wystawca, wystawiając czek, nie miał u trasata potrzebnego funduszu do rozporządzenia, lub z powodu, iż po wystawieniu czeku rozporządził pokryciem, odpowiada wobec posiadacza za wszelką szkodę, conajmniej zaś powinien mu zapłacić sześć procent od niepokrytej sumy. Nadto wystawca ulega, o ile czyn ten nie stanowi przestępstwa cięższą karą zagrożonego, karze aresztu do sześciu tygodni i grzywnie do 5.000 złotych lub jednej z tych kar, chyba że, wystawiając czek, miał zasadnioną podstawę do liczenia na pełne pokrycie w chwili przedstawienia, a brakło go z przyczyn od niego niezależnych.

Stan przesilenia w przemyśle.

Z informacji i sprawozdań będących w posiadaniu Centralnego związku polskiego przemysłu, górnictwa, handlu i finansów wynika, że istnieje pewne ożywienie w niektórych gałęziach przemysłu, znajdujące usprawiedliwienie w tem, że okres sezonowej konjunktury w przemysłach pracujących na rynek krajowy nie jest jeszcze zupełnie zakończony. Dotyczy to głównie tych dziedzin przemysłu, które wytwarzają artykuły bezwzględnie pierwszej potrzeby. Te przemijające objawy pozornego ożywienia konjunktur nie powinny być brane za punkt wyjścia do optymistycznej oceny cytuacji ogólnej i do przedwczesnych i powierzchownych wniosków o jej poprawie. Istotne bowiem czynniki kryzysu, jak przedewszystkiem brak i drożyzna kredytu, działają w dalszym ciągu z nie mniejszą, siłą niż poprzednio.

Szczegółowy stan rzeczy w poszczególnych gałęziach wytwórczości przedstawia się następująco:

Przemysł włókienniczy: Normalne dla przemysłu włókienniczego ożywienie, przypadające zazwyczaj w miesiącach sierpniu i wrześniu, zawiodło przewidywania, o ile chodzi o jego natężenie, co skompensowane zostało do pewnego stopnia tem, że było ono dłuższe, niż można się było tego spodziewać i trwało jeszcze przez październik i pierwszą połowę listopada. W związku z tem przemysł włókienniczy notuje obecnie znaczniejszą poprawę przeciętnej cyfry dni pracy w tygodniu, która wzrosła w całem przemyśle włókienniczym i gdy jeszcze w pierwszej połowie października wynosiła 3 dni w tygodniu, to obecnie wzrosła do 5-ciu. Daje się zauważyć powiększenie stanu uruchomienia, a zestawienie statystyczne wykazują spadek liczb procentowych, ilustrujących redukcję robotnikodni w stosunku do pełnego zatrudnienia. Wpływa na to jednak jedynie czynnik zwiększenia dni pracy nie zaś liczba zatrudnionych robotników. Fabryki wyrobów dzianych pracują nawet pełne 6 dni w tygodniu z przedłużeniem pracy o 2 godziny nadliczbowe.

Poziom cen na artykuły włókiennicze od dłuższego czasu nie ulegał poważniejszym zmianom, nie jest on naogół cokolwiek wyższy aniżeli w lipcu i sierpniu, które były miesiącami najniższych od poziomu cen w styczniu.

Wobec nadchodzącego okresu zakupów przedświątecznych przewidywanem jest, że ożywienie potrwa do końca roku, istnieje atoli obawa, że dokonywane obecnie sprzedaże nieomal wyłącznie na weksle mogą nie zostać zrealizowane i że nastąpi może moment niewypłacalności. W styczniu roku przyszłego oczekiwany jest wzrost kryzysu, między innemi również wobec wzmożenia świadczeń podatkowych w tym okresie.

Co się tyczy płac to w październiku robotnicy zażądali podwyżki o 15 procent, której fabrykanci z przyczyn ogólno gospodarczych zmuszeni byli odmówić, obecnie zaś wysunięto żądanie podwyżki o 23 procent, która tem bardziej nie będzie mogła być zrealizowaną.

Obecnie ogólne koszta produkcji, nie wyłączając kosztów robocizny, i tak przewyższają już dzisiaj w Łodzi analogiczne koszta przemysłów zagranicznych. Na tem tle wybuchł strajk, przyczem nie da się przewidzieć ani jego natężenia ani jego przebiegu.

Na drodze do reorganizacji metod pracy daje się zauważyć w przemyśle włókienniczym stały postęp.

Przemysł węglowy. — W przemyśle węglowym Zagłębia Dąbrowskiego i Krakowskiego kopalnie pracują, za nielicznemi wyjątkami, wszystkie dni w tygodniu. Jako objaw dodatni, świadczący o poprawie konjunktury podkreślić trzeba, że zwały na kopalniach nie rosną. Przyczyną poprawy jest dobra tendencja, ale włącznie prawie na węgle opałowe — co zdaje się świadczyć o sezonowości ożywienia. Popyt rynku krajowego na gatunki opałowe powoduje na-

wet nie jednokrotnie potrzebę redukowania zagranicznej wysyłki tych gatunków. Natomiast na gatunki węgla konsumowane dla celów przemysłowych zbyt jest bardzo ograniczony. Należy zanotować dodatni objaw powiększenia się wydajności pracy, który jednak w niemałej mierze należy położyć na karb ograniczenia do niezbędnego minimum robót inwestycyjnych i przygotowawczych. Inwestycje dokonane w szeregu kopalń, mechanizacja sortowni, użycie maszyn wrębowych korzystnie oddziałały w tym kierunku. —

W warunkach robotniczych daje się zauważyć niepokojący objaw emigracji robotników wykwalifikowanych. W tych warunkach aktualną jest potrzeba szkół technicznych dla młodocianych.

Premysł metalowy. W przemyśle metalowym przesilenie stanęło od pewnego czasu na martwym punkcie — stan rzeczy nie uległ ostatnio znaczniejszym zmianom. Najlepiej pracują przedsiębiorstwa będące dostawcami dla wojska, ale i tu zamówienia poważnie się zmniejszyły. Zamówienia na dostawy dla kolei ograniczone zostały do czwartej części tych, jakie posiadał przemysł metalowy w okresie z przed przesilenia.

Dobre konjunktury, jakie dawały się zauważyć ubiegłych ostatnich paru miesiącach w działach maszyn rolniczych i odlewów na potrzeby rolnicze, dziś stopniowo przemijają.

Stan uruchomienia w przemyśle metalowym wykazuje średnio jedynie około 50 proc. normalnego obiegu. Żądania robotników o podwyżki płac nigdzie nie mogły być uwzględnione.

Przemysł chemiczny. W przemyśle chemicznym pewną częściową poprawę wykazują działy — przetwórczo-smołowcowy i barwikowy. Fabryki pracują ostatnio przeciętnie 4 dni w tygodniu, gdy do niedawna pracowały średnio 3 dni.

Naogół produkcja przemysłu chemicznego zmalała wielokrotnie — i wynosi zaledwie trzydzieści kilka procent, w porównaniu do stycznia r. b. Dążności reorganizacyjne znalazły wyraz przeważnie w zmianach organizcji handlowej, które polegają głównie na tem, że przedsiębiorstwa mają swych urzędników w ważniejszych ośrodkach sprzedażnych, nie zaś przedstawicielstwa jak dotychczas.

W innych działach przemysłu, poza wyżej wymienionemi stan kryzysu może być scharakteryzowany naogół jako status quo z nieuniknionemi — rzecz prosta — lecz nieznacznemi wahaniami.

W przemyśle naftowym. Daje się zauważyć ogromny postęp produkcji gazów, która jest około 100 procent wyższa od przedwojennej. W dziedzinie organizacji handlowej przemysł naftowy poczynił duże postępy, czemu zawdzięczać należy jednolity poziom cen na artykuły naftowe.

Ostatni strajk, który poczynił duże straty w przemyśle naftowym, zakończył się przyznaniem robotnikom regulacji płac stosownie do wskaźników drożyźnianych. Redukcje dotknęły przeważnie personelu urzędniczego nie zaś robotników.

W przemyśle zapalczanym wytwórczość wynosi zaledwie 50 procent pełnej zdolności produkcyjnej. Eksport zmalał do minimum. Pewne obstalunki dostały fabryki zapałek w Rumunji. W roku przyszłym spodziewne jest wywiezienie 20 procent produkcji. Perspektywy na przyszłość zależne są od rozstrzygnięcia sprawy monopolu zapalczanego.

W przemyśle szklanym powiększyła się w ostatnich miesiącach ilość fabryk będących w ruchu. Gdy na 42 związkowych fabryk w maju było czynnych 15, to obecnie cyfra wzrosła do 36. Z liczby 43 drobniejszych niezwiązkowych fabryk jedynie 6 jest czynnych.

W dziale wyrobów taflowych gdzie konjunktura jest uzależnioną od ruchu budowlanego, stagnacja jest wielka i z 7 fabryk jedna tylko jest czynna. Fabryki biało-szklarskie, kryształowe, które nie są w stanie konkurować z czeskim i niemieckim przemysłem pracują jednyie na opędzenie kosztów administracji. Na rynek napływa wielka ilość wyrobów szklanych zagranicznych, czeskich i niemieckich; krajowe szkło prasowane zostało zupełnie wyparte przez konkurencję zagraniczną.

Przemysł piwowarski pracuje jedynie w 25 procentach normalnego stanu. W roku bieżącym około 80 browarów zostało zamkniętych. Konkurencja z wódką uniemożliwia produkcję piwa.

Komunikat Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu.

Stosunki handlowe z Kolumbją. Ministerstwo Przemysłu i Handlu prosi o wskazanie firm handlowych, któreby chciały nawiązać stosunki handlowe z Kolumbją. Zainteresowane firmy prosimy o możliwie spieszne podanie nam swych adresów oraz wymienienie towarów, jakie zamierzają eksportować lub importować z tego kraju.

Stosunki handlowe z Rumunją. Ministerstwo Przemysłu i Handlu prosi o nadesłanie spisu firm prowadzących handel z Rumunją **conajmniej już od roku.** Wobec tego prosimy firmy odnośne o spieszne podanie nam swoich adresów i wskazanie rodzaju handlu, jaki prowadzą, kapitałów zakładowych, oraz adresów telegraficznych.

Ostrzeżenie. Pewna firma w Hamburgu, prowadząca handel surową gumą, gutaperką, żywicą, szelakiem i produktami surowymi branży chemiczno-technicznej, będąca przytem w stosunkach handlowych z Polską jest według wiadomości z wiarogodnego źródła firmą, co do której zdolności finansowej, jak i solidarności kupieckiej należy zachować jak najdalej idącą ostrożność. Przy wchodzeniu z tą firmą w stosunki handlowe, powinno się brać pod uwagę szczególne ryzyko. Firmom zainteresowanym wskaże Izba adres odnośnej firmy niemieckiej.

Towarzystwo Kredytowe Przemysłu Polskiego w Warszawie donosi, że do tegoż Towarzystwa zwraca się z prośbą o pożyczki albo o informacje co do nich cały szereg drobnych zakładów przemysłwych, właściwie warsztatów, a nawet rzemieślników.

W celu uniknięcia niepotrzebnych korespondencyj i uchronienia zwracających się do tegoż Towarzystwa o kredyt drobnych przemysłowców od przykrego zawodu przy odmowie, Towarzystwo wyjaśnia, że udzielanie pożyczek drobnemu przemysłowi nie leży w zakresie uprawnień statutowych tegoż Towarzystwa. Zaznaczyć należy, że Towarzystwo to, chcąc dobrze wprowadzić listy swoje zagranicą, musi wykazać się jako zabezpieczeniem wydawanych pożyczek, poważnym przemysłem i dlatego zarząd Towarzystwa postanowił narazie wogóle wstrzymać się z wydawaniem pożyczek takim zakładom jak młyny, cegielnie i tartaki, o ile one nie przedstawiają poważnych objektów przemysłowych.

Rewizja traktatu handlowego z Włochami. Wobec spodziewanej rychłej rewizji traktatu handlowego z Włochami, prosimy interesowanych o natychmiastowe nadesłanie na informacyj co do konieczności i wysokości ewentualnych zniżek włoskiej taryfy celnej dla wymienionych niżej artykułów polskiego eksportu do Włoch, jak również dla takich artykułów, których eksport interesowani będą

uważać za możliwy i pożądany. (Do takich artykułów należą np. niektóre maszyny i narzędzia rolnicze i azotniak).

Artykuły polskiego eksportu do Włoch są: fasola, słód, płatki ziemniaczane, rogi surowe, drzewo skrzynkowe, meble biurowe i gięte, części mebli giętych, forniery klejone, nasiona buraków cukrowych, węgiel kamienny, olej gazowy, parafina, smoła z węgla kamiennego, surowa smoła drzewna ciężka, blacha żelazna i stalowa, naczynia blaszane emaljowane, blacha cynkowa, liny, powrozy i sznurki z lnu, konopi itp., płótno bawełniane i perkale, tkaniny wełniane, niektóre wyroby metalowe i środki lecznicze.

Zmiana ceł wywozowych.

W nr. 99 „Dziennika Ustaw" ukazało się rozporządzenie, podwyższające cło wywozowe na buraki cukrowe do 90 gr od 100 kg. Równocześnie rozporządzenie to zniża na okres do dn. 31 grudnia 1924 r. cło wywozowe na wypałki pirytowe na 15 groszy od 100 kg.

Prawo wekslowe i czekowe.

W nr. 100 „Dziennika Ustaw" ukazały się rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o prawie wekslowem i czekowem. Prawa te wchodzą w życie z dn. 1 stycznia 1925 r. Bliższem omówieniem tych praw zajmiemy się w następnym numerze naszego pisma.

Obniżenie stopy dyskontowej i lombardowej.

Dnia 27 listopada r. b. odbyło się posiedzenie Rady Nadzorczej Banku Polskiego, na którem po wysłuchaniu sprawozdania dyrekcji zapadła następująca uchwała:

Zgodnie z wnioskiem dyrekcji rada uchwaliła obniżyć począwszy od dnia 28 listopada b. r. stopę dyskontową na 10 proc. stopę lombardową przy pożyczkach zabezpieczeniowych papierami wartościowemi na 12 proc., natomiast od pożyczek na rachunku otwartym, zabezpieczonym dewizami z terminami płatności ponad trzy miesiące na 10 proc. z tem zastrzeżeniem, że dewizy te będą dyskontowane przez Bank według stopy 8 proc. w tym dniu, od którego będą płatne za trzy miesiące.

Ograniczenie dni świątecznych.

W nr. 101 „Dziennika Ustaw" ukazało się rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 15 listopada 1924 r., o dniach świątecznych, w którem na mocy art. 1 p. II. ustawy z dnia 31 lipca 1924 r. o naprawie skarbu państwa i poprawie gospodarstwa społecznego i zgodnie z uchwałą rady ministrów z dnia 15 października 1924 r. zostały ogłoszone następujące postanowienia:

Ilość dni świątecznych, wolnych od pracy stosownie do obowiązujących przepisów, ogranicza się do niedziel i następujących dni świątecznych: Nowy Rok (1 stycznia), Trzech Króli (6 stycznia), Trzeciego Maja, Wniebowstąpienie Pańskie, Boże Ciało, Świętych Apostołów Piotra i Pawła (29 czerwca), Wniebowzięcie Najświętszej Marji Panny (15 sierpnia), Wszystkich Świętych (1 listopada), Niepokalane Poczęcie Najświętszej Marji Panny (8 grudnia), Boże Narodzenie (25 grudnia).

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1925 r.

Bilans Banku Polskiego.

Ostatni bilans Banku Polskiego z dn. 20 listopada rb. wykazuje dalszy wzrost zapasu kruszców i walut o 4.429 tysięcy złotych. Mimo zmniejszenia się obiegu biletów bankowych o dalsze 31 milj. zł. portfel wekslowy oraz pożyczki wykazują zwyżkę o 7 milj. złotych.

Stan rachunków żyrowych i zobowiązań natychmiast płatnych wzrósł o 44.758 tysięcy zł. Biletów markowych w obiegu było jeszcze w dn. 20 listopada na sumę 4.78 miljardów mk.

Ułatwienia kredytowe w Banku Polskim.

Wobec wielkich trudności, związanych obecnie z uzyskaniem kredytu, centrala Związku kupców poczyniła kroki w Banku Polskim, aby wyjednać ułatwienia kredytowe dla kupiectwa, mianowicie, aby Bank nie żądał trzeciego podpisu na dyskontowanych wekslach.

Obecnie Bank Polski powiadomił Centralę, że skłonny jest udzielać kredytu dyskontowego na weksle, opatrzone tylko dwoma podpisami, o ile spełnione będą pewne warunki. Mianowicie obydwa podpisy (wystawcy i podawcy) winny być stwierdzone, jako zupełnie pewne i dające absolutną gwarancję terminowego wpływu weksla. Firma, która pragnie uzyskać prawo do przedkładania weksli dwupodpisowych, winna się zwrócić z umotywowanym wnioskiem do wydziału kredytowego dyrekcji Banku Polskiego w Warszawie za pośrednictwem właściwego oddziału, załączając równocześnie wykaz firm, których weksle będzie podawała do dyskonta tylko z dwoma podpisami.

Ostateczna decyzja przyznania względnie odmowy kredytu zastrzeżona jest wydziałowi kredytowemu dyrekcji Banku Polskiego w Warszawie.

Oddziały Banku Polskiego na kresach.

Dla pomyślnego rozwoju stosunków gospodarczych na kresach wschodnich jest koniecznem utworzenie w głównych ośrodkach oddziałów centralnych instytucyj finansowych. Uwzględniając starania kresowych kół handlowo - przemysłowych dyrekcja Banku Polskiego utworzy swe oddziały w Pińsku i Łucku.

KRONIKA

Widoki przemysłu cukrowniczego w kampanji 1924 do 1925 r. W obecnym okresie przejściowym do nowej kampanji 1924—25 roku, stan europejskiego rynku cukrowego odznacza się przedewszyskiem dwoma momentami: 1) niezwykle małemi zapasami, pozostałemi z roku ubiegłego i 2) oczekiwaniem rekordowych zbiorów.

Widzialne zapasy cukru w najgłówniejszych pod względem jego spożycia krajach Europy ocenione są na 388.000 tonn, — w porównaniu do 486.000 tonn w roku ub. Różnica w niewidzialnych zapasach, to jest tych, które, przeszedłszy już do rąk kupców i spożywców, wymykają się z pod statystycznej kontroli, jest niewątpliwie jeszcze większa, gdyż zniżka cen cukru jest już od dłuższego czasu, zakupowano więc go bardzo ostrożnie i w ograniczonych ilościach.

Zarówno znaczne zwiększenie obszarów, uprawnych pod buraki, jak i wyjątkowy tegoroczny urodzaj, dzięki pomyślnym warunkom atmosferycznym, usprawiedliwiają oczekiwania wzmożonej produkcji w przyszłej kampanji. Magdeburski „Zentralblatt für Zuckerindustrie" przewiduje następujące liczby dla poszczególnych krajów na rok przyszły (w nawiasach podane są dla porównania przybliżone wyniki ostatniej kampanji):

W tysiącach ton: Niemcy 1525 (1132), Czechosłowacja 1350 (1000), Francja 815 (491), Polska 480 (390), Rosja 450 (360), Włochy 420 (351), Belgja 360 (300), Holandja 310 (232, Hiszpanja 250 (185), Węgry 200 (125), Danja 150 (109), Szwecja 150 (155), Rumunja 120 (83), Jugosławja 100 (46), Bułgarja 55 (30), inne kraje europejskie 30 (29). Ogółem 6.843 (5.065).

Spodziewana więc nadwyżka przyszłej kampanji wynosi przeszło półtora miljona ton, to jest ilość, którą spożywa rocznie największy europejski konsument cukru — Anglja. Czy europejski rynek zdoła pochłonąć tak znacznie wzmożoną produkcję, to będzie zależeć przedewszystkie mod gospodarczego stanu tych krajów, których spożycie zostało przez wojnę światową najbardziej zmniejszone, to jest Rosji i Niemiec.

Rozpatrując przyszłe warunki na europejskich rynkach cukrowych, należy wziąć pod uwagę jeszcze jeden poważny czynnik, mianowicie rynek nowojorski. Zarówno podczas wojny, jak i w pierwszych latach powojennych znaczna część europejskiego zapotrzebowania była pokrywana przez cukier amerykański. Ceny nowojorskie stały się dla Europy miarodajnemi. Wprawdzie przywóz z Ameryki zmniejszał się w ostatnich latach i Europa może uwolni się od tej zależności w przyszłej kampanji, lecz dotychczas oddziaływanie rynku nowojorskiego jest bardzo silne, zwłaszcza ze względu na potężną finansową organizację zbytu. Jak zaś ostatnie wiadomości donoszą, w roku bieżącym i w kolonjach amerykańskich, zwłaszcza

na Kubie, spodziewana jest produkcja, przewyższająca przeszłoroczną o 400 tysięcy ton. Ogółem więc na światowym rynku cukrowym okaże się w roku przyszłym o przeszło 2 miljony ton więcej cukru, niż w ubiegłym.

Konwersja pożyczek. Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17 marca r. b. nie przewidziało wymiany świadectw tymczasowych 5-procentowej wewnętrznej pożyczki długo- i krótko-terminowej z r. 1920, ustawodawca bowiem wychodził z założenia, iż świadectwa tymczasowe, jako dokumenty zamienne na obligacje powyższych pożyczek ulegają przepisom prawa dotyczącym tych pożyczek. Ze względu jednak na możliwość uroszczeń posiadaczy tymczasowych świadectw do ich wymiany po upływie konwersji tych obligacyj, który kończy się w dniu 1 stycznia 1925 r. minister skarbu rozporządzeniem w dniu 18 b. m. zarządził, aby świadectwa tymczasowe 5 proc. długoterminowej pożyczki państwowej oraz krótkoterminowej pożyczki państwowej z r. 1920 — zarówno imienne jak i na okaziciela były wymieniane do dnia 1 stycznia na obligacje tych pożyczek w połączeniu z konwersją Prezydenta Rzeczypospolitej o przerachowaniu zobowiązań skarbu państwa z tytułu pożyczek państwowych.

Od dnia 1 stycznia 1925 r. urząd pożyczek państwowych wykupywać będzie niewymienione i nieskonwertowane świadectwa tymczasowe za gotówkę wedle kursu wymiany banknotów markowych na złote.

Bony i dolarówki. Wobec tego, że poszczególne banki i kantory bankierskie odmawiają kupna bon złotowych i obligacyj premjowej pożyczki dolarowej, zostało wyjaśnione, że wszystkie instytucje finansowe, posiadające prawa banków dewizowych nie mogą odmawiać kupna państwowych papierów mających kurs.

Rada Centralnego związku polskiego przemysłu. Rada Centralnego Związku polskiego przemysłu, górnictwa handlu i finansów na posiedzeniu w dniu 17 b. m. powzięła następujące uchwały co do czasu pracy w przemyśle:

1. Zasadniczem i stałem dążeniem przemysłu polskiego musi być doprowadzenie norm o czasie pracy w Polsce do poziomu zachodnio-europejskiego, tj. zastąpienie obecnego czasu pracy, który w rzeczywistości w przeliczeniu na dzień roboczy wynosi przeciętnie około 7 godzin, efektywnym 8-godzinnym dniem roboczym. W tym celu konieczne jest takie zmodyfikowanie obowiązującej obecnie ustawy o czasie pracy, ustawy o urlopach i ustawy o dniach świątecznych, aby roczna ilość pracy (bez ulg i wyjątków) w Polsce wynosiła 2448 godzin. Ustawa o czasie pracy winna być ramowa, tak, aby była możność rozkładania rocznego czasu pracy na poszczególne dni i sezony w sposób najbardziej odpowiadający warunkom poszczególnych gałęzi przemysłu, oraz za przykładem zagranicy a i obecnego naszego ustawodawstwa, winna przewidywać przedłużenie czasu pracy w wypadkach wyjątkowych.

2. Póki przemysł niemiecki pracuje powszechnie dłużej niż 8 godzin niektóre działy przemysłu polskiego, zagrożone specjalnie konkurencją niemiecką lub zależne specjalnie od zbytu w Niemczech, muszą domagać się dla siebie przedłużenia czasu do norm niemieckich. Na pierwszem miejscu wśród tych działów przemysłu wymienić należy hutnictwo żelazne całej Polski.

W dalszym ciągu zebrania Rady Centralnego Związku polskiego przemysłu, górnictwa, handlu i finansów omawiano sprawę kredytów eksportowych.

Zagadnienie to rozważone zostało pod kątem widzenia potrzeb stworzenia źródeł kredytu dla eksportu oraz pod kątem widzenia form tego kredytu.

Pierwsza część zagadnienia będąca jego jądrem i nastręczająca największe trudności do jej rozwiązania oświetlona została w ten sposób, iż uznano za wskazane współdziałanie Banku Gospodarstwa Krajowego przy staraniach eksporterów o kredyty zagraniczne na dokonane z zagranicą tranzakcje. Współdziałanie to rozumiano w formie gwarantowania tych zobowiązań przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

Pozatem wyrażono opinję, że dyskonto rymes pochodzących z wywozu nie powinno być przez Bank Polski włączone do sum dyskonta przyznanego przezeń poszczególnym firmom. Brane było przytem pod uwagę, że rymesy opiewające na pełnowartościowe waluty zagraniczne winne być poczytywane jako podkład emisyjny narówni z walutami.

Stanowisko kół eksperlowych do będącego przedmiotem dyskusji zagadnienia uzupełnione zostało szczegółowem omówieniem form w jakie pomoc kredytowa eksportu powinnaby być ujęta, przyczem uznano, że najskuteczniejszą formą tej pomocy winno być częściowe dyskontowanie przez Bank Gospodarstwa Krajowego umów eksportowych za zabezpieczeniem w formie sola weksli przedsiębiorstw, które umowy na dostawy zagraniczne zawarły.

Niezależnie od form kredytu dotyczących specjalnie eksportu, skonstatowanem zostało, że sprawa jego ożywienia, tak nieodzowna dla poprawy bilansu handlowego uwarunkowana jest w znacznej mierze rozszerzeniem kredytów dyskontowych w Banku Polskim i kredytów lombardowych w Banku Gospodarstwa Krajowego.

Polski bilans handlowy. Ryczałtowe obliczenia statystyczne wykazują, iż bilans handlowy polski, pasywny od początku roku bieżącego w miesiącach wrześniu i październiku ujawnił zdecydowaną tendencję ku poprawie. Bliższa analiza wykaże, jakie są powdy tego pomyślnego stanu rzeczy i czy poprawa ma cechy trwałości.

Załamanie się wzrostu drożyzny. W drugim tygodniu listopada, podobnie jak i w pierwszym zaznaczyła się zniżkowa tendencja cen artykułów pierwszej potrzeby. Gdy w pierwszym tygodniu listopada wskaźnik skrócony 24 towarów spadł o 2,2 proc. w stosunku do ostatniego tygodnia października i wyniósł w zestawieniu ze stanem przedwojennym 123,6, w drugim tygodniu wskaźnik ten wyniósł 122,59, co stanowi dalszą zniżkę cen hurtowych o 0,8 proc.

Na zniżkę wpłynęło obniżenie się cen zboża, skór, bawełny, mięsa wołowego i cukru.

Po trzech miesiącach stałego wzrostu cen mamy więc już drugi tydzień trwającą zniżkę, a więc nie jest objawem przejściowym.

Liczba bezrobotnych zmniejsza się. Do sygnalizowanych poprzednio wiadomości o załamaniu się wzrostu cen o czem świadczy zniżony wskaźnik cen hurtowych oraz zniżka cen żywności, przybywa dalszy objaw poprawy sytuacji gospodarczej w państwie. Jest to zmniejszanie się liczby bezrobotnych.

Jak wiadomo, punkt kulminacyjny kryzysu gospodarczego w Polsce przypadł na lato rb. Zwrot ku poprawie dał się odczuć już w końcu sierpnia. Porównując liczbę bezrobotnych na 1 listopada rb. z miesiącami poprzedniemi otrzymujemy zestawienie następujące:

1 września — 165.400 bezrobotnych,
1 października — 156.100 bezrobotnych,
1 listopada — 144.900 bezrobotnych.

Z zestawienia tego wynika, iż liczba bezrobotnych w ciągu trzech miesięcy spadła o 12,4 proc. w porównaniu ze stanem na dzień 1 września. Jeszcze w ruchu bezrobotnych w latach 1923 i 1924 . W roku ubiegłym mieliśmy na dzień 1 września 56.500 bezrobonych, na dzień 1 października 52.400, na dzień 1 listopada 54.900 i na dzień 10 listopada 57.500; była to niewątpliwie tendencja ku wzrostowi, gdy obecnie zarysował się w sposób stanowczy odpływ.

Sanacja kolei państwowych. Zgodnie z budżetem na r. b. skarb państwa pokryć miał niedobór kolejowy w kwocie 68.046.000 zł., powstały po potrąceniu od wydatków inwestycyjnych w sumie 89.000.000 zł. nadwyżki dochodów eksploatacyjnych w sumie 20.954.000 zł.

Faktyczna jednak dopłata ze strony skarbu państwa wynosi mniej niż preliminowano, bo 64.615.058 zł., wypłacona bowiem ponad tę sumę kwota 40 milj. zł. wyasygnowana została zarządowi kolejowemu tytułem zaliczki zwrotnej na kapitał obrotowy i wróci do skarbu państwa, gdy koleje ostatecznie uniezależnią się od skarbu państwa jako przedsiębiorstwo państwowe, oparte na samowystarczalności.

Bank Polski w Tomaszewie Mazowieckim. Bank Polski podaje do wiadomości, że z dniem 1 grudnia 1924 roku

otwiera oddział w Tomaszewie Mazowieckim, zwijając jednocześnie zastępstwo Banku w wymienionej miejscowości. Oddział Banku Polskiego w Tomaszowie Mazowieckim załatwiać będzie wszelkie operacje bankowe, wchodzące w zakres jego statutowych czynności.

Wydawanie akcyj Banku Polskiego. Dyrekcja Banku Polskiego zawiadamia, iż termin wydawania akcyj poszczególnym subskrybentom nastąpi po całkowitem przygotowaniu pod względem technicznym sposobu wydawania akcyj. Zwracanie się grup zainteresowanych w odbiorze akcyj narazie jest bezprzedmiotowe.

Ile zostaje marek polskich do wymiany. Według wykazu likwidującej się P. K. K. P. dotychczas nie wymieniono jeszcze 4.773 miljardów marek polskich, co stanowi równoważnik 2.650.000 zł. Przypominamy, iż nie wymienione dotąd banknoty markowe zachowują swą wartość tylko do dnia 31 maja roku przyszłego, przyczem w dniu 1 grudnia rb. przestaną przyjmować marki do wymiany i na podatki skarbowe, po tym terminie wymianę uskuteczniać będą wyłącznie oddziały Banku Polskiego i centralna kasa państwowa.

Zmiana stawki prowizji w P. K. O. Prezydjum Pocztowej Kasy Oszczędności komunikuje, iż ustalono przy otwarciu biura inkasowego P. K. O. stawki prowizyjne zmienione zostały w sposób następujący: centrala P. K. O. pobierać będzie od inkaso na Warszawę ¼ proc. przyczem nie mniej niż 50 groszy za inkaso na oddziały P. K. O. pobierać będą za inkaso miejscowe ¼ proc. minimum 50 gr., zaś za inkaso na inne oddziały P. K. O. i na Warszawę ¼ proc. minimum 75 gr. Zarówno centrala Pocztowej Kasy Oszczędności jak i oddziały pobierać będą za inkaso na urzędy pocztowe pół proc., lecz niemniej zł. 1.50, na urzędy w miejscowościach, będących siedzibą oddziałów Banku Polskiego i niemniej niż 2 zł. na wszystkie inne urzędy pocztowe.

Belgja. Świeżo objęto reglamentacją przywóz dwuch nowych grup artykułów. Należą tu: 1) kamienie nieobrobione do toczenia brzytew i kawałki kamieni nieobrobionych do toczenia brzytew; 2) odpadki i skrawki skór, nieodpowiednie dla zużytkowania w wyrobach ze skóry.

Import wyliczonych tu artykułów, według rozporządzenia z dn. 3 października r. b. uzależniony jest od zezwolenia, otrzymanego w Min. Przemysłu i Pracy.

Jugosławja. Przywóz aparatów radjotelegraficznych i radjotelefonicznych. — Na podstawie rozporządzenia Min. Poczt i Tel., przywóz aparatów radjotelegraficznych i radjotelefonicznych jest niedozwolony bez uzyskania uprzednio odnośnego pozwolenia. Pozwolenia na przywóz tych aparatów są udzielane przez Min. Poczt i Tel. od wypadku do wypadku. Bez przedstawienia odnośnego pozwolenia urząd celny niema prawa wydać aparatów importowi. Importerzy i sprzedawcy aparatów są obowiązani do przedstawienia co miesiąc Min. Poczt i Tel. wykazu osób, którym aparaty te zostały sprzedane. Przy staraniu się o pozwolenie na przywóz aparatów należy wymienić w podaniu rodzaj aparatów, sprowadzanych z zagranicy, następnie określić dokładnie szczegóły techniczne aparatu, pozatem podać nazwę firmy, gdzie został on nabyty, jakoteż miejsce jego stałego przebywania. („Przemysł i Handel")

Podatek od kapitałów i rent. Na skutek memorjału Związku Banków w Polsce, Ministerstwo Skarbu zezwoliło, aby podatek od kapitałów i rent wpłacany był w terminie w rozporządzeniu przewidzianym na podstawie prowizorycznego obliczenia, dokonanego przez płatników, z tem, że ostateczne obliczenie i wpłacenie ewentualnej nadwyżki bez odsetek zwłoki winno być uskutecznione w terminie dwumiesięcznym od daty, na którą sporządzone zostały książkowe zamknięcia rachunków. Z przyznanej ulgi nie mogą jednak korzystać ci płatnicy, którzy w przewidzianym ustawą 14-dniowym terminie nie wpłacą do kasy skarbowej prowizorycznie obliczonego podatku.

Wrazie niedotrzymania terminu wpłaty ostatecznie obliczonej nadwyżki, płatny będzie cały podatek natomiast wraz z odsetkami zwłoki, obliczonemi od terminu, określonego w artykule 2-gim rozporządzenia Prezydenta z dnia 29. 1. 1924 r. („Dz. Ust. R. P." Nr. 11, poz. 94)

Lokata kapitałów instytucyj publicznych i osób niewłasnowolnych Rada ministrów przyjęła projekty dwóch rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej, regulujących lokowanie kapitałów przez osoby prawa publicznego fundacje i osoby niewłasnowolne. Na mocy tych rozporządzeń zostaje wprowadzona instytucja papierów o bezpieczeństwie popularnem, tj. takich, w których winny być lokowane fundusze osób pozostających pod opieką i kuratelą oraz instytucyj samorządowych i społecznych (Kasy Chorych, ubezpieczenia, fundacje, gminy wyznaniowe itp.)

Rozporządzenie to przyczyni się do zabezpieczenia tych funduszów, a zarazem do ożywienia ruchu papierów lokacyjnych co ma wielkie znaczenie w chwili odbudowy kredytu długoterminowego.

Bierność polskiego bilansu handlowego. Ostatni numer Wiadomości Statystycznych publikuje po długiej przerwie dane dotyczące handlu zagranicznego Polski. Przypuszczenia o bierności naszego bilansu handlowego znajdują potwierdzenie. Poniżej zestawiamy ogólne cyfry przywozu i wywozu w tys. złotych i w tonnach:

	Maj	Czerwiec	Lipiec
Przywóz:			
tys. zł	148.110	112.136	96.697
tonn	249.161	155.671	172.521
Wywóz:			
tys. zł	124.979	89.535	80.429
tonn	1917.724	1356.940	1196.893

Przechodząc do analizy wyżej podanych cyfr. stwierdzić trzeba iż dla naszego życia gospodarczego nietyle groźnym się staje wzrost przywozu z zagranicy, który w czerwcu i lipcu znacznie się zmniejszył, ile raczej wydatne i stale postępujące zmniejszenia się wartości naszego wywozu, tłumaczące się trudnościami produkcyjnemi, oraz wypieraniem nas na rynkach obcych przez tańszą konkurencję. Kwota niedoboru bilansowego począwszy od kwietnia r. b., gdy poraz pierwszy wystąpił, wynosiła;

kwiecień	19.069	tyś. zł
maj	23.131	tyś. zł
czerwiec	22,601	tyś. zł
lipiec	16.268	tyś. zł
razem	81.069	tys zł.

Nadwyżka wywozu nad przywozem w pierwszych trzech miesiącach r. b. wynosiła 11.354 tyś. zł. jeżli ją potrącimy od wyżej wykazanej kwoty niedoboru, pozostanie jeszcze około 70 miljonów złotych po stronie biernej naszego bilansu za pierwszych 7 miesięcy r. b.

Nadzór sądowy. W toku obrad rady centralnego związku polskiego przemysłu, górnictwa, handlu i finansów rozważaną została również sprawa nadzoru sądowego nad przedsiębiorstwami znajdującemi się w przejściowym stanie niewypłacalności. Sprawa ta stała się aktualną w przeżywanym okresie braku płynnych środków gotówkowych, który powoduje niejednokrotnie niemożność wykonania zobowiązań o ile chodzi nawet o przedsiębiorstwa nie będące pod bilansem i posiadające znaczną nadwyżkę aktywów nad pasywami, lecz których aktywa przy trwającym zastoju na rynku nie są dostatecznie płynnemi.

W szczegółowem omówieniu tej sprawy uwzględnione zostały dwa momenty — formalno-prawny i gospodarczy.

Stwierdzonem zostało, że istnieje rozbieżność poglądów sądów na to, czy odnośne rozporządzenie władz na okres nienormalnych warunków, powstałych na skutek działań wojennych, zachowuje prawomocność w odniesieniu do teraźniejszych również nienormalnych stosunków. Zważywszy ten niepewny stan prawny wydaje się być wskazaną nowelizacja odnośnego prawa o ile potrzeba ta wypływa z jego korzyści gospodarczych.

O ile chodzi o moment gospodarczy sprawy nadzoru sądowego, to najbardziej ważnym jest wzgląd na utrzymanie przy życiu przedsiębiorstw aktywnych, opartych o trwałe podstawy rozwoju, których upadłość nie leży bynajmniej w interesie wierzycieli.

Będąc świadomą, że odnośne rozporządzenie, lekkomyślnie stosowane, może być w swych skutkach obosiecz-

ne, rada centralnego związku wypowiedziała się niemniej zastosowaniem nadzoru z tem zastrzeżeniem, że będzie to robione na ściśle określony termin i tylko w wypadkach, gdy stan przedsiębiorstwa wykazuje nader znaczną nadwyżkę aktywów nad pasywami i uprawnia do przewidywań, że trudności przedsiębiorstwa są jedynie przemijające. Wypowiadając się za nadzorem, centralny związek czyni to w znacznej mierze przez wzgląd na zaufanie do sędziów handlowych, dających rękojmię, że nadzór stosowany będzie jedynie w wypadkach bezwzględnie usprawiedliwionych.

Nowe rozporządzenie o lichwie pieniężnej.

W nr. 99 „Dziennika Ustaw" z dn. 20 listopada r. b. ukazało się nowe rozporządzenie o lichwie pieniężnej. Na mocy tego rozporządzenia banki pobierać mogą za czynności kredytowe nie więcej nad 24 proc. w stosunku rocznym, a oprócz tego zezwala się im pobrać zwrot kosztów porta, daniny i opłat stemplowych w rzeczywistej ich wysokości oraz prowizję obrotową na rachunek otwartego kredytu i bieżących, która jednak nie może przekraczać ćwierć proc. kwartalnie od większej strony obrotu po potrąceniu salda i pozycyj frankowanych.

Przy pożyczkach na zastaw ruchomości, z wyjątkiem papierów wartościowych i towarów, odsetki nie mogą przekraczać 24 proc. w stosunku rocznym tytułem procentów i prowizji od udzielonych pożyczek oraz aż do odwołania 3 proc. miesięcznie od sumy udzielanych pożyczek tytułem wynagrodzenia za ubezpieczenie przedmiotów zastawu, ich przechowanie i szacowanie.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 1924 roku.